

Дослідження залежності мотивації до навчальної діяльності від суб'єктних особливостей студентів

Білушак Тетяна

Кафедра СКІД

НУ "Львівська політехніка"

Львів, Україна

tetiana.m.bilushchak@lpnu.ua

The article explores correlation dependencies of the student's motivation type to study on gender, age and direction of education. In this study, statistical data processing was performed based on the PSPP statistical analysis package.

Ключові слова: зовнішня мотивація студента, внутрішня мотивація студента, кореляції Спірмена, критерій Крускала-Уоліса, PSPP.

ВСТУП

Проблема мотивації студентів до навчальної діяльності є одна із найбільш актуальних питань в освітньому менеджменті. Оскільки, навчальна мотивація є різновидом мотивації, включеної в діяльність навчання, яка визначається також і через суб'єктні особливості студентів, які навчаються, тобто вік, стать, інтелектуальний розвиток, самооцінка, взаємодія з іншими студентами, напрям групи і т.д.). У зв'язку з цим, виникає необхідність у дослідженні питання залежності мотивації студентів до навчального процесу від статі, віку та напрямку групи студента [1].

ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ МЕТОДИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Усвідомлення високого значення мотивації в успішному навчанні привело до виділення принципу мотиваційного забезпечення навчального процесу. Поміж різних мотивів навчання прийнято виділяти структуру як зовнішні та внутрішні. Внутрішня мотивація пов'язана з пізнавальною потребою суб'єкта,

отримання задоволення від процесу пізнання. Студент безпосередньо включений у процес пізнання, і це супроводжує для нього емоційне задоволення. Домінування внутрішньої мотивації характеризується проявом власної активності студента в процесі навчальної діяльності. Зовнішня мотивація навчальної діяльності появляється за умови, якщо освоєння змістом навчального предмета слугує не метою, а способом досягнення інших цілей. Це може бути одержання гарної оцінки, диплома, стипендії, похвали, визнання друзів, підпорядкування вимозі викладачів та ін.

Для визначення мотивації студента було використано методіку діагностики структури навчальної мотивації серед студентів кафедр ІСМ, ДАС, ТГВ, СР в НУ «ЛП». Запропонована методіка може використовуватися для з'ясування причин неуспішності студентів, для виявлення категорій студентів залежно від спрямованості мотивації вивчення предмета, для забезпечення психологічного супроводу студентів у процесі навчання, а також можуть розглядатися як показники здатності викладачів активізувати мотиваційну сферу у студентів [2,3].

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Як показало проведене нами опитування у досліджених студентських групах визначаються внутрішні мотиви як пізнавальною потребою суб'єкта, задоволенням, одержуваням від процесу пізнання. Хоча в незначних межах коливаються рівень зовнішньої мотивації, що характеризує

оволодіння змістом навчального предмета служить не метою, а засобом досягнення інших цілей.

Для статистичної обробки отриманих результатів використовувалась програма PSPP. Зокрема, статистичні дослідження в психології та педагогіці мають декілька особливостей. Відомі параметричні критерії (наприклад, критерій Пірсона, Т-тест) та коефіцієнти дослідження залежностей (наприклад, коефіцієнт лінійної кореляції і кореляційне відношення) накладають умову нормального розподілу вибірки, а це не завжди виконується. Дані спостережень в психології та педагогіці здебільшого виміряні в номінальній, порядковій шкалі або шкалі відношень. Уникнути обмежень можна використовуючи розглянуті в даній роботі непараметричні аналоги вказаних параметричних критеріїв (критерій Крускала-Уоліса) та методи оцінки кореляційного зв'язку, а саме коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. За результатами опитування було проведено порівняння рівнів навчальної мотивації, за критерієм Крускала-Уоліса (див. таб.1).

Таблиця 1. Результати тесту Крускала-Уоліса перевірки гіпотези рівності типів мотивації до навчання

Суб'єктні особливості студента	H	p
Стать	0,63	0,4278
Вік	1,94	0,7462
Напрямок групи	3,27	0,3511

Оскільки, $p > 0.05$, то відмінності є статистично незначущі. Результати аналізу кореляційної залежності досліджуваних показників типу мотивації до навчання від статі, віку і напрямку навчання представлені в табл. 2.

Таблиця 2. Коефіцієнти кореляцій R_{Spearman} , R_{Pearson}

Коефіцієнти кореляцій типу мотивації від статі	$R_{\text{Spearman}} = - 0,095464$ $R_{\text{Pearson}} = 0,09546444$
Коефіцієнти кореляцій	$R_{\text{Spearman}} = - 0,136318$

типу мотивації від віку	$R_{\text{Pearson}} = 0,14074354$
Коефіцієнти кореляцій типу мотивації від напряму навчання	$R_{\text{Spearman}} = 0,064517$ $R_{\text{Pearson}} = 0,07743885$

Отримані результати вказують на відсутність кореляційної залежності ($R < 0,2$) типу мотивації від вказаних показників [4].

Історично склалося так, що метод обчислення кореляцій є одним з основних методів статистичної обробки в сучасній психології. Основна перевага кореляційного аналізу полягає в тому, що можна відразу провести багаторазове порівняння ознак. В психології та педагогіці дуже часто перед дослідником стоїть завдання виявлення відмінностей між двома, трьома і більше вибірками досліджуваних. Це може бути, наприклад, завдання виявлення психологічних особливостей або відмінностей студентів різних напрямів навчання, різного віку, різної статі. Все частіше постає питання виявлення психологічного портрету спеціалістів різних професій.

Отже, проведене нами опитування показало, що розподіл рівнів мотивації до навчання серед студентів групи у всіх переважає внутрішня мотивація. А отриманні результати тесту Крускала-Уоліса та коефіцієнтів кореляції Спірмена та Пірсона вказують на відсутність кореляційної залежності типу мотивації від вказаних показників.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Т.Білушак, "Дослідження соціально-психологічного клімату та мотивації викладацького колективу як чинники успіху освітнього менеджменту," Науковий вісник НЛТУ України:Збірник науково-технічних праць, Вип. 26.3, С. 381-387.
- [2] Л.М. Карамушка, Психологія освітнього менеджменту. В-во Либідь, 2004.
- [3] Л.Є. Орбан-Лембрик, Психологія управління: навчальний посібник. В-во Академвидав, 2003.
- [4] Г.І. Білушак, Я.М. Чабанюк, Теорія ймовірностей і математична статистика. В-во "Львівський ЦНТЕР", 2002.